

OLIV TIBBIY TA'LIMDA FARMAKODINAMIKANI O'QITISHNING SAMARALI USULLARI

O'rinboyev Lochinbek Xasanboy o'g'li

Andijon davlat tibbiyot instituti assistenti
(lochinbekorinboyev564@gmail.com)

Samatov Dilshodbek Toxirjonovich

Andijon davlat pedagogika instituti "Ijtimoiy-gumanitar fanlar" dotsenti,
pedagogika fanlari doktori (DSc)

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15194636>

Annotatsiya: Bugungi kunda oliy tibbiy ta'limda farmakodinamikani o'qitish jarayoni zamonaviy ilmiy-innovatsion yondashuvlarga asoslanib tashkil etilishi taqozo etilmoqda. Dorilar ta'sir mexanizmlarini chuqur o'zlashtirish, farmakologik tahlil ko'nikmalarini shakllantirish va klinik fikrlashni rivojlantirish talabalarning professional tayyorgarligida muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: farmakologik tahlil, farmakodinamikani, Simulyatsion texnologiyalar, Onlayn laboratoriya, vizual diagrammalar.

Kirish: Farmakodinamikani o'qitishda innovatsion usullardan foydalanish talabalarda tahliliy va tanqidiy fikrlashni shakllantirib, mustaqil va mas'uliyatli qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantiradi. Shu nuqtayi nazardan, farmakodinamikani o'qitishda samaradorlikni oshirish uchun quyidagi ilg'or yondashuvlar tavsiya etiladi:

Muammoga asoslangan ta'lim (Problem-based learning, PBL)

Talabalarni dorilarning farmakodinamikasini real klinik holatlar orqali tahlil qilishga o'rgatadi. Darslar savol-javob, klinik muammolarni tahlil qilish va guruhli muhokamalar asosida olib boriladi. Bu metod:

Talabada mustaqil fikrlash va muammoli vaziyatlarda qaror qabul qilish ko'nikmasini shakllantiradi. Farmakologik bilimlarni amaliy klinik tajriba bilan uyg'unlashtiradi. Farmakodinamik hodisalarni chuqur tushunishga xizmat qiladi.

Simulyatsion texnologiyalar

Interaktiv simulyatorlar va virtual bemor modellaridan foydalanish dorilar ta'sirining dinamikasini aniq ko'rsatadi. Masalan: Dori-darmonlarning organizmga ta'siri bosqichlarini kuzatish imkoniyati yaratiladi. Talabalar xatolikdan o'rganish imkoniga ega bo'ladi. Klinik holatlarni simulyatsiya qilish orqali farmakodinamik natijalarni baholash ko'nikmasi rivojlanadi.

Interaktiv o'qitish usullari Farmakodinamikani o'rgatishda interaktiv ma'ruzalar, blits-so'rovlar, rolli o'yinlar, "debate" va "brainstorming" metodlaridan foydalanish darslarning faolligini oshiradi. Axborot almashinuvini tezlashtiradi va talabaning faol ishtirokini ta'minlaydi. Yangi farmakodinamik kontseptsionalarni tezroq va samaraliroq o'zlashtirishga yordam beradi.

Klinik farmakologik mashg'ulotlar Farmakodinamikani real bemorlar misolida o'rganish uchun kliniko-farmakologik mashg'ulotlar o'tkaziladi. Bunda:

Dorilarning dozalari va ta'sir mexanizmlarini amaliy ko'rinishda o'rganish imkoniyati yaratiladi. Talabalar dorilar tanlovida farmakodinamik mezonlarga asoslanishga o'rgatiladi.

Raqamli texnologiyalar va elektron resurslar

Mobil ilovalar, elektron darsliklar va onlayn platformalar orqali:

Farmakodinamikaga oid bilimlarni o'zlashtirish uchun interaktiv testlar, videodarslar va vizual diagrammalar taqdim etiladi.

Onlayn laboratoriya tajribalari orqali dorilar ta'sirini virtual tarzda o'rganish imkoniyati yaratiladi.

Multimodal ta'lim yondashuvi

Bir vaqtning o'zida ma'ruza, amaliy mashg'ulot, mustaqil ish va guruhli loyihalar asosida bilim berish: Talabanning o'qish, ko'rish va amaliyot orqali bilim olish kanallarini faol ishga soladi. Farmakodinamik kontsepsiyalarni turli yondashuvlar bilan mustahkamlash imkonini beradi.

Innovatsion baholash tizimlari Talabalarning bilimini an'anaviy testlar bilan emas, balki klinik test topshiriqlari, keys-stadiy va obyektiv strukturali klinik imtihonlar (OSCE) orqali baholash: Farmakodinamik bilimlarning amaliy darajada qanchalik o'zlashtirilganini aniqlash imkonini beradi.

Tezkor tahlil va real klinik sharoitda farmakologik qaror qabul qilish ko'nikmalarini baholaydi. Farmakodinamika bo'yicha tadqiqot faoliyati Talabalarni ilmiy izlanishlarga jalb qilish: Farmakodinamik hodisalarning chuqur mohiyatini tushunishga va ilmiy-analitik fikrlashni rivojlantirishga xizmat qiladi. Dorilarning yangi ta'sir mexanizmlarini o'rganishga qiziqishni oshiradi.

Xulosa:

Farmakodinamikani o'qitishda zamonaviy, innovatsion metodlarni qo'llash oliy tibbiy ta'limda o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi, talabalar bilimini amaliyotga yo'naltiradi va ularning klinik tayyorgarligini yangi bosqichga olib chiqadi. Innovatsion usullar talabalarda tahliliy va tanqidiy fikrlashni shakllantirib, mustaqil va mas'uliyatli qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar/Используемая литература/References:

1. Karimov A.T., To'xtaeva N.M. Farmakologiya: Darslik. – Toshkent: "Iqtisod-Moliya", 2020. – 432 b.
2. Yakubov Sh.A., Nazarov Sh.N. Klinik farmakologiya asoslari. – Toshkent: "Fan va texnologiya", 2018. – 280 b.
3. Rang H.P., Dale M.M., Ritter J.M., Flower R.J. Pharmacology. – 8th edition. – Elsevier, 2016. – 800 p.
4. Katzung B.G. Basic and Clinical Pharmacology. – 15th edition. – McGraw-Hill Education, 2021. – 1264 p.
5. World Health Organization (WHO). Guide to Good Prescribing: A Practical Manual. – Geneva, 2022.
6. Harden R.M., Laidlaw J.M. Essential Skills for a Medical Teacher: An Introduction to Teaching and Learning in Medicine. – 3rd edition. – Elsevier, 2020.